

VUOSIRAPORTTI 2022

Sirpa Salminen

Sisäinen tarkastaja, Internal Auditor

040 826 3172

ROVANIEMI

Sisällys

Yleistä.....	3
Sisäisen tarkastuksen järjestäminen ja resurssit.....	3
Sisäisen tarkastuksen tehtävä, painopistealueet ja tavoitteet	3
Keskeiset havainnot ja suositukset	4
Sisäisen tarkastuksen asiantuntemus ja kustannusvaikuttavuus.....	5

Yleistä

Rovaniemen kaupungin sisäinen tarkastus on riippumatonta ja objektiivista arviointi- ja konsultointitoimintaa. Sisäinen tarkastus toimii kaupunginhallituksen ja kaupunginjohtajan alaisuudessa hyvän hallinto- ja johtamistavan, kaupungin eettisten periaatteiden, järjestelmällisen riskienhallinnan sekä sisäisen valvonnan ja konsernivalvonnan tuloksellisuuden vahvistamiseksi.

Sisäinen tarkastus noudattaa toiminnassaan sisäisen tarkastuksen kansainvälistä ammatillista ohjeistusta ja toimii kaupunginhallituksen hyväksymän sisäisen tarkastuksen toimintaohjeen (KH 27.11.2017 565§), riskiperusteisen vuosisuunnitelman (14.2.2022 60§) ja kaupunginjohtajan erikseen antamien tarkastusmääräysten mukaisesti. Sisäinen tarkastus määrittää toiminnan painopistealueet sekä tarkastuskohteet riippumattomasti ja riskiperustaisesti ottaen huomioon ylimmän johdon näkemykset.

Sisäisen tarkastuksen järjestäminen ja resurssit

Sisäinen tarkastus järjestettiin sisäisen tarkastajan laatiman ja kaupunginjohtajan hyväksymän työohjelman mukaisesti. Työohjelma perustui kaupunginhallituksen hyväksymään vuosisuunnitelmaan. Työohjelmassa sisäisen tarkastuksen toiminnon tehtävät asetettiin tärkeysjärjestykseen organisaation päämäärien mukaisesti. Tarkastushavainnoista raportoitiin kaupunginhallitukselle, kaupunginjohtajalle, tilintarkastajalle ja tarkastuslautakunnalle.

Sisäinen tarkastuksessa työskenteli yksi tarkastaja. Vuosisuunnitelman mukaiset tarkastukset suoritettiin omana toimintana.

Sisäisen tarkastuksen tehtävä, painopistealueet ja tavoitteet

Sisäinen tarkastus arvioi riskiperustaisesti kaupungin johtamis- ja hallintomenettelyjen, sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja konsernivalvonnan asianmukaisuutta, toimivuutta, tehokkuutta ja riittävyttä sekä antoi arviointiin perustuvia suosituksia.

Sisäisen tarkastuksen painopistealueet vuodelle 2022 olivat:

- Taloudellisuus, tuottavuus ja tuloksellisuus
- Varallisuuden ja omaisuuden sekä resurssien hallinta
- Lainmukaisuus ja hyvä hallintotapa
- Turvallisuus, valmius, jatkuvuus, laatu ja sisäinen valvonta
- Tiedon oikeellisuus ja ajantasainen käytettävyys
- Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan menetelmät

Sisäisen tarkastuksen arviointi-, varmistus- ja konsultointitoiminnan tavoitteena olivat:

- kohdentaa resurssejaan merkityksellisiin asiakokonaisuuksiin riski- ja lisäarvoperustaisesti

- toteuttaa tehtävänsä kustannustehokkaasti ja asiantuntevasti
- itsearvioi ja kehittää jatkuvasti ammatillista osaamistaan ja toimintatapojaan
- arvioi sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan painopisteiden toteutumista
- jatkaa aikaisemmissa tarkastuksissa sovittujen korjaavien toimenpiteiden etenemisen seuranta
- toteuttaa kaupunginjohtajan kanssa sovittuja tarkastuksia uusissa tarkastuskohteissa
- edistää sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen toimivuuden, prosessien ja toimintatapojen kehittymistä
- raportoi tarkastustoimien toteutumisesta säännöllisesti kaupunginjohtajalle
- raportoi sisäisen valvonnan, riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen tilanteesta ja tavoitteista kaupunginhallitukselle kerran vuodessa
- raportoi tarkastushavainnoista kaupungin johdolle, tarkastuslautakunnalle ja tilintarkastajalle.

Vuoden 2022 työohjelma toteutui pääosin suunnitelman mukaisesti. Sisäinen tarkastus toteutti hallituksen hyväksymän vuosisuunnitelman mukaisia tarkastuksia neljä (4) ja neljä (4) kaupunginjohtajan erikseen määräämää tarkastusta. Kolme vuosisuunnitelman mukaista tarkastusta siirtyi ad hoc tarkastusten vuoksi vuodelle 2023. Tarkastukset toteutettiin laaditun tarkastussuunnitelman mukaisesti. Suunnitelma käytiin läpi tarkastuskohteen vastuuhenkilöiden kanssa. Sisäinen tarkastus esitti tarkastusten perusteella kokonaisarvion, keskeisiä havaintoja ja suosituksia. Vastuuhenkilöillä on mahdollisuus kommentoida raporttia ja lisätä siihen toiminnan kehittämiseen liittyviä toimenpiteitä. Sisäinen tarkastaja osallistui tarkkailijana NaNiSy-hankintaprosessin työpajoihin ja Taisto22 -harjoitukseen sekä valmisteli yhteistyössä tietohallinnon ja tietosuojavastaavan kanssa Whistleblowing -ilmoituskanavan käyttöönottoa. Ilmoittajan suojelua koskeva laki astui voimaan 1.1.2023 ja ilmoituskanava on otettava käyttöön viimeistään 1.4.2023.

Keskeiset havainnot ja suositukset

Rovaniemen kaupungilla on voimassa olevat ohjeet; hankintaohje, talousarvion täytäntöönpano-ohje avustustoiminnan ohjeet. Toimivalta on määritelty, laskun asiatarkastajat ja hyväksyjät nimetty. Tarkastusten perusteella toiminnan avainriskit ovat käsittelijän toimintaan liittyvät riskit, jotka voivat aiheutua annetuista ohjeista, hankintapaikoista tai laskujen tiliöinnin, asiatarkastuksen ja hyväksymisen käytännöistä poikkeamisesta.

Tarkastuksissa ilmeni, että puutteita oli hankintaohjeiden noudattamisessa. Kynnysarvon ylittävät hankinnat kilpailutetaan asianmukaisesti. Pienhankinnat (5 000-10 000€:n) ovat usein suora hankintoja, joista kaikista ei tehdä päätöksiä. Kustannusten asianmukaisuutta ei voida varmistaa jälkepäin puuttuvien hankintapäätösten vuoksi. Talousseurannasta saatavaa tietoa ei käytetä apuna hankinnan kokonaisarvoa ja hankintatapaa arvioitaessa. Hankintaprosessin tarkastuksen perusteella voidaan todeta, että hankintapalvelut -yksikön asiantuntijoiden tuki on keskeistä hankintaprosessin etenemisen varmistamisessa.

Ostolaskujen tiliöinneissä olevia virheitä joudutaan jälkikäteen korjaamaan. Laskun käsittelyjärjestelmä sisältää kontrollin, joka varmistaa oikeuden asiatarkastaa tai

hyväksyä laskuja. Järjestelmä ei sisällä kontrolleja, joilla estettäisi virheellisiä tiliöintejä.

Tehdyissä tarkastuksissa havaittiin puutteita sisäisessä valvonnassa, mikä saattaa heikentää tavoitteiden saavuttamisen todennäköisyyttä. Valvonta kattaa olennaisimmat riskitekijät ja toimii pääosin vaikuttavasti, mutta valvonnan puuttumisesta johtuen voi syntyä taloudellista tappiota. Valvontajärjestelmään sisältyy riskejä, jotka edellyttävät korjaavia toimenpiteitä. Johdon on suositeltavaa huomioida poikkeamat ja toteuttaa korjaavat toimenpiteet sisäisen valvonnan tilan parantamiseksi ja valvontajärjestelmän vahvistamiseksi.

Keskeisimmät suositukset:

- Hallintosääntöön kirjataan ne ohjeet, joita noudatetaan organisaatiossa (mm. hankintaohje, talousarvion täytäntöönpano-ohje).
- Toteutetaan päätöksenteossa ja asian valmistelussa avoimuutta ja julkisuusperiaatetta.
- Noudatetaan ohjeita, kuten talousarvion täytäntöönpano-ohje, hankintaohje ja avustustoiminnan ohje.
- Tunnistetaan ja arvioidaan toimintaan liittyvät riskit sekä määritetään riskienhallintatoimenpiteet.
- Lisätään hankintoihin suunnitelmallisuutta ja vahvistetaan tiedolla johtamista. Huomioidaan talousseurannasta saatava tieto hankinnan kokonaisarvon arvioinnissa ja päätettäessä hankintatapaa.
- Tehostetaan sisäistä valvontaa ja laskujen seuranta.
- Järjestetään koulutusta (hankinnat, laskun käsittely, talousseuranta).

Sisäisen tarkastuksen asiantuntemus ja kustannusvaikuttavuus

Sisäinen tarkastus kohdensi resurssejaan riskien ja hyödyn näkökulmasta merkityksellisiin asiakokonaisuuksiin, millä pyrittiin varmistumaan toiminnan kustannusvaikuttavuudesta. Lisäksi resursseja kohdennettiin tarkastuksiin, joilla pyrittiin saamaan tietoa kaupungin toimintakulttuurin eettisyydestä ja lainmukaisuudesta. Tarkastusten lisäksi sisäinen tarkastaja osallistui asiantuntijana mm. kaupungin riskienhallinnan työryhmään ja muihin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan kehittämistoimiin.

Sisäinen tarkastaja suoritti Hämeen ammatti-instituutin johtamisen ja yritysjohtamisen sisäisen tarkastuksen erikoisammattitutkinnon. Tarkastaja pitää yllä ammattitaitoaan osallistumalla Suomen Kuntaliitto ry:n sisäisten tarkastajien verkoston kokouksiin ja koulutuksiin.